

PIEŠŤANY

Sprievodca mestom a okolím

Petra Adamcová

OBSAH

Vyznanie	4	Hotel Jalta a Eden	30
Základné informácie	5	Vojenský kúpeľný ústav	31
Partnerské mestá	5	Dom umenia	32
Kúpele	6	Pamätník Karla Domina	32
Indikácie	7	Socha Milenci	32
Slávni návštevníci	8	Ružový mlyn	34
Rodáci	9	Vodárenská veža	34
Perličky	10	Golfové ihrisko	35
História	11 - 15	Leier	35
Kolonádový most	16 - 17	Krajinský most	36
Kursalón	18	Kostol Sv. Štefana	37
Kaplnka pri moste	18	Sĺňava	38 - 39
Mestský park	19	Ostrov Lido	40
Napoleonské kúpele	20	Červená veža	41
Thermia Palace a Irma	21 - 22	Moravany nad Váhom	42 - 43
Pro Patria	23	Striebornica	44
Jazierka	24	Záver	45
Grandhotel Royal	25 -26	Odkazy	46 - 49
Kúpalisko Eva	27	Mapa	50
Balnea komplex	28		
Kúpeľný park	29		
Winterova ulica	30		

Upozornenie:

Tento e-book je informačným produktom. Akékoľvek šírenie jeho celku, textovej časti alebo fotografií bez súhlasu autora je zakázané a je porušením autorského zákona. Nie je dovolené kopírovať ho celý i jeho časti na webové stránky, do tlačenej formy alebo ich akokoľvek upravovať.

Informácie, ktoré sú v e-booku uvedené sú moje skúsenosti, zážitky, znalosti a vedomosti. Nezaručujem sa za ich správnu aplikáciu do praxe, a nemôžem zodpovedať za akékoľvek neúspechy z toho plynúce. Preto sa zbavujem akejkol'vek právnej zodpovednosti ohľadom toho, čo si z textu vezmete a ako to využijete.

V ebooku odkazujem na služby alebo informácie tretích strán. Sú však len doporučujúce a je na Vašom zväžení, ako ich využijete.

Ďakujem za porozumenie a želám Vám príjemné čítanie.

Vyznanie

Ako malé dievčatko som denne so svojim dedkom chodila na prechádzku do parku a na Kúpeľný ostrov. Vybavujú sa mi pyšne kráčajúce pávy, voňajúce agáty a tryskajúca fontána pred hotelom Royal. Ulice boli plné hostí a z hudobného pavilónu sa niesli tóny promenádnych koncertov. Prechádzku sme vždy zavřšili v niektorej z kaviarničiek alebo cukrární. Myslím, že to boli okamihy, keď som si Piešťany zamilovala.

Piešťany majú svoju atmosféru, svoju chuť i vôňu. Akokoľvek dobre volené slová však nedokážu popísať atmosféru tohto mestečka. Tú treba jednoducho zažiť. Pri poznávaní Piešťan Vám prajem krásne zážitky a nasledujúce riadky nech sú Vám pri tom inšpiráciou a sprievodcom.

Ďalšie inšpirácie na výlety a poznávanie po celom svete nájdete na mojej stránke <http://www.cestujsrdom.sk>

Petra

Základné informácie:

Poloha: 48°35' s. š. a 17°49' v. d.

Rozloha: 4420 ha

Nadmorská výška: 162 m n. m.

Počet obyvateľov : 27 777 (r. 2016)

Priemerná ročná teplota: 9, 4°C

Priemerné ročné zrážky: 611 mm

Počet obcí v okrese Piešťany: 25

Počet miest v okrese Piešťany: 2

Počet slnečných dní za rok: 265

Cestné vzdialenosti:

Bratislava – 81 km

Banská Bystrica – 145 km

Košice – 345 km

Brno – 146 km

Praha – 342 km

Budapešť – 223 km

Viedeň – 145 km

Partnerské mestá:

Budapešť (Maďarsko)

Eilat (Izrael)

Hajdúnánás (Maďarsko)

Heinola (Fínsko)

Luhačovice (Česká republika)

Poděbrady (Česká republika)

Ustroň (Poľsko)

Varaždinske Toplice (Chorvátsko)

Mestský znak:

Barlolámač (od roku 1945)

Kúpele:

- 10 prameňov
- termálna voda obsahuje 1500 mg minerálnych látok na 1 l minerálnej vody
- voda vyviera z hĺbky 2000 metrov
- zachytáva sa v hĺbke 60 metrov, aby sa zachovalo i jej konštantné chemické zloženie a teplota
- teplota prameňov 67 – 69 °C
- obsah síry od 6 – 10 mg na 1 l vody
- obsah sírovodíka 4,7 mg na 1 l vody
- sírne bahno má 350 x väčšiu viskozitu ako voda
- kapacita termálnych výverov 2100 litrov / minútu, čo je 3 milióny litrov za deň
- na celkový bahenný zábal tela sa spotrebuje 60 kg bahna, čo je pri priemernom počte 60 „balených“ klientov 3600 kg bahna denne
- kúpele ponúkajú 55 hlavných a vedľajších procedúr
- kapacita lôžok v kúpeľoch je 2300 postelí
- zásoba piešťanského bahna sa neustále obnovuje, čo je miestny unikát
- bahno dozrieva po dobu 1 roka

V Piešťanoch sa liečia predovšetkým choroby pohybového aparátu, kostí, svalov, kĺbov a spojivových tkanív.

Indikácie u dospelých

- degeneratívne ochorenia pohybového aparátu
- stavy po úrazoch a operáciách pohybového aparátu
- skoliózy
- reumatické chronické ochorenia
- mimokĺbny reumatizmus
- stavy po poraneniach a operáciách centrálného a periférneho nervstva

Indikácie u detí

- ochorenia typu detskej mozgovej obrny
- ochorenia periférneho nervového systému
- svalové ochorenia a iné poruchy hybnosti centrálného pôvodu
- poruchy hybnosti po úrazoch a zápaloch mozgu a miechy
- poruchy hybnosti po cievnych mozgových príhodách
- choroby pohybového aparátu – vrodené a získané chyby a stavy po zápalových ochoreniach

Slávni návštevníci:

- Edvard Beneš – československý prezident
- Vlasta Burian – český herec - „*svoje revma každý nech tady v lázních Píšťanech*“
- Jaroslav Hašek – český spisovateľ
- Milan Hodža – slovenský spisovateľ
- Janko Jesenský – slovenský spisovateľ
- Jan Masaryk – český politik
- Alfonz Mucha – český maliar
- Mikuláš Schneider Trnavský – slovenský spisovateľ
- Sir Henry Davis – zakladateľ tenisovej súťaže Davis Cup
- Bulharský cár Ferdinand I. z rodu Coburgovcov
- Johann Strauss ml. – rakúsky hudobný skladateľ
- Fjodor I. Šaljapin – ruský operný spevák
- Indickí a malajskí maharadžovia

Zo súčasných slovenských osobností Piešťany navštevujú Milan Lasica, Boris Filan, Mária Kráľovičová, Stanislav Štepka, Marcela Leiferová a mnohí ďalší.

V Piešťanoch pôsobili:

- maliar Janko Alexy
- maliar Martin Benka
- spisovateľka Elena Čepčeková
- rektor Karlovej univerzity v Prahe, profesor Karel Domin
- spisovateľ Ivan Krasko
- spisovateľ Ivan Stodola
- spisovateľ a lekár Gejza Vámoš

Slávni rodáci:

- Marián Geišberg – herec, hudobník, spisovateľ
- Martina Moravcová – olympijská víťazka v plávaní
- Vladimír Plulík – v roku 1998 vystúpil na Mount Everest bez kyslíkového prístroja
- Ernő Rubik – otec vynálezcu Rubikovej kocky
- Dušan Trančík - režisér

Perličky:

- ***Piešťany majú každoročne najvyššiu návštevnosť spomedzi slovenských kúpeľov***
- ***piešťanský kroj je jedným z najviac zdobených krojov***
- ***Alfonz Mucha z vďačnosti za uzdravenie svojej dcéry daroval kúpeľom vlastnoručne namaľovaný vzácny obraz***
- ***Kolonádový most je najdlhší krytý most na Slovensku***
- ***leptané vitráže z Kolonádového mosta pred vyhodnením mosta do vzduchu v roku zachránil dlhoročný zamestnanec kúpeľov Filip Hanic, ktorý ich v noci pred explóziou odinštaloval a uschoval v interiéroch hotela Thermia Palace***
- ***prvé golfové ihrisko na Slovensku bolo zriadené v Piešťanoch, a to v roku 1914***

HISTÓRIA

Historická minulosť doložená faktami svedčí o tom, že vývoj udalostí mesta Piešťany sa písal a bude písať výlučne dejinami piešťanských teriem a ich horúcich prameňov. Tieto sa stali podstatou slávy mesta a riadia jeho osud po celé tisícročia až dodnes.

Najstaršie stopy po osídlení pochádzajú z obdobia štvrtohôr, keď sa na zemi odohrávali veľké klimatické zmeny spôsobujúce postup a ústup ľadovcov. Po čiastočnom oteplení, v období praveku, teda asi pred 80 tisíc rokmi sa v blízkosti horúcich žriediel usadil pračlovek neandertálskeho typu. Ten sem prišiel ako zberač plodov a lovec zveri, ktorá sa usídlila v blízkosti výverov horúcich vôd. Pramene vtedy poskytovali zveri rozsiahle napájadlá. Mimoriadne vzácnym archeologickým nálezom z tohto obdobia je soška Moravianskej venuše, nájdená v obci Moravany nad Váhom. Ide o 7,6 cm vysokú žltú – sivú – bielu totemovú figúrku z mamutoviny, ktorá predstavuje symbol plodného ženského tela bez hlavy a chodidiel. Jej vek sa odhaduje na 22.860 rokov a je najstarším výtvarným prejavom na území Slovenska.

Pre človeka neolitického bolo okolie Piešťan vhodným prostredím na život. Avšak vzhľadom na časté záplavy a neregulovaný tok Váhu to neboli stále podmienky na trvalé osídlenie. V okolí mesta sa neskôr našli i pamiatky po keltskom osídlení, konkrétne v obciach Banka, Hubina a Trebatice.

Z roku 1113 pochádza prvá písomná zmienka o meste nachádzajúca sa v Zoborskej listine. Tu sa uvádza názov osady Pescan, ktorého pôvod je slovanský. Piesok naplavovaný vodami Váhu bol miestnymi obyvateľmi nazývaný pieščiny, z čoho je odvodený i dnešný názov mesta Piešťany.

Stredoveké piešťanské termy sa využívali veľmi primitívnym spôsobom. Kúpalo sa vo vykovaných jamách priamo v okolí prameňov. Až v 16. storočí prenikli do Piešťan pravidlá salernskej školy. Vďaka tomu od druhej polovice 16. storočia dovtedy lokálne kúpele okolitého ľudu začali nadobúdať medzinárodný charakter. Stagnáciou vo vývoji kúpeľov boli ničivé vpády Turkov, kedy boli pobité a do otroctva odvedené tisíce obyvateľov i pacientov obce. Od roku 1642 sa stala dedina Piešťany mestečkom s trhmi, jarmokmi a mlynárskym právom. V tomto období vzniklo i niekoľko významných úvah a správ od lekárov, učencov a cestovateľov, ktorí zaradili piešťanské pramene medzi európske prírodné unikáty. Významným historickým dielom je latinský chválospev na pramene od Adama Trajana z Benešova z roku 1642. O 100 rokov neskôr Johan von Crantz podrobne opísal piešťanské termy i s chemickým rozborom vôd. Podľa neho presne odporúčal kúpele na liečenie pohybového ústrojenstva, ochrnutia a iných chorôb.

V roku 1720 kúpil gróf Juraj Erdödy hlohovecké panstvo, čím sa stal i vlastníkom obce Piešťany. V roku 1780 bol Erdödyovcami postavený prvý drevený kúpeľný objekt s drevenými vaňami, druhý objekt so spoločným bazénom a tiež murovaný hostinec na ubytovanie pacientov. Tak vznikla na pravom brehu Váhu osada zvaná Teplice. V roku 1813 zničila veľká povodeň všetky drevené objekty kúpeľov, preto sa Jozef Erdödy rozhodol trosky starých kúpeľov zbúrať a na ich mieste dal postaviť novú murovanú štýlovú klasicistickú budovu aj s prvým zrkadliskom (dnešné Napoleonské kúpele). To bol podstatný zlom v ďalšom vývoji kúpeľov.

Druhá polovica 19. storočia sa nesie v znamení E. F. Scherera, zakladateľa piešťanskej balneoterapie. Pozdvihol odbornú úroveň balneoterapie uplatnením princípov modernej lekárskej vedy. K pacientom pristupoval individuálne podľa vopred stanovenej diagnózy, štádia pokročilosti choroby a celkového zdravotného stavu pacienta. Zaujímavosťou z tohto obdobia je dopravovanie chorých do kúpeľov a ubytovní na zvláštnych vozíkoch, z ktorých sa časom vyvinul známy infanteristický vozík, ťahaný ľuďmi prevažne z chudobnejších vrstiev obyvateľstva.

V roku 1889 dali Erdödyovci kúpele do prenájmu Winterovcom. Ich nástupom nastal pre Piešťany veľký obrat, lebo v priebehu polstoročia kúpele zmenili od základu svoju tvárnosť a stali sa najvyhľadávanejšími kúpeľmi Európy. Winterovci zrenovovali existujúce kúpele a ubytovacie objekty a začali s novou výstavbou kúpeľných domov a penziónov. Alexander Winter spolu so svojim synom Ľudovítom, ktorého neskôr poveril vedením kúpeľov však vedel, že na to, aby sa Piešťany stali svetovými kúpeľmi nestačí len dobrá povesť a kvalitná liečba.

Ľudovít Winter často cestoval do zahraničných kúpeľných miest, aby zistil ako fungujú svetové kúpele, čím nadobúdal nenahraditeľné skúsenosti. Počas svojho pôsobenia v piešťanských kúpeľoch sa zaslúžil o vystavenie mnohých objektov, medzi inými to boli Františkove kúpele, Thermia Palace, Irma, Pro Patria, Kolonádový most, Ružový mlyn a kúpalisko Eva. Taktiež je otcom myšlienky vytvorenia symbolu mesta Piešťany – barlolámača. O rozvoj kultúrneho a spoločenského života v meste sa zaslúžil Ľudovítov brat Imrich. Ten sa postaral i o mnohé technické zdokonalenia a úpravy v meste, ako výsadba rozsiahlych parkov, zavedenie elektrického osvetlenia, novovybudované promenády, regulácia toku Váhu a mnohé iné.

Po skončení druhej svetovej vojny získali Piešťany štatút mesta. O tri roky neskôr boli kúpele znárodnené. V roku 1954 boli Piešťany vyhlásené za kúpele medzinárodného významu. V týchto časoch sa začalo aj s priemyselnou výstavbou mnohých podnikov. Najväčším bola Tesla a Chirana, postupne boli vybudované Československý atestačný ústav, Výskumný ústav reumatických chorôb, Výskumný ústav rastlinnej výroby a iné. Tým vznikali pracovné príležitosti a rapídne rástol počet obyvateľov. Rozvíjal sa aj športový a kultúrny život. Boli postavené dva športové štadióny a hala, tenisové dvorce, kempingy a lodenica. Vybudované boli aj kultúrne stánky, a začali sa usporadúvať pravidelné podujatia a výstavy, z ktorých niektoré trvajú dodnes.

Foto: archív Balneologického múzea

ARCHITEKTONICKÉ A KULTÚRNE PAMIATKY

KOLONÁDOVÝ MOST

Hovorí sa mu peší aj sklený most a spája ponad rieku Váh mestskú časť s Kúpeľným ostrovom. Ide o významnú pamiatku funkcionalistickej architektúry postavenú v rokoch 1930 – 1932 podľa projektu Emila Belluša. V roku 1933 boli do skiel na moste inštalované dve leptané vitráže „Piesne z Detvy“ a „Na salaši“, realizované podľa návrhov Martina Benku. Počas druhej svetovej vojny, v apríli roku 1945 bol most nemeckými vojskami vyhodенý do vzduchu a jeho rekonštrukcia trvala až do roku 1956. Leptané vitráže na moste noc pred ich zničením zachránil dlhoročný zamestnanec kúpeľov Filip Hanic. V noci pred explóziou ich odinštaloval a uschoval v priestoroch hotela Thermia Palace. Most je iba jednou časťou pôvodného plánovaného zámeru, kedy k nemu mala byť pripojená zastrešená nábrežná kolonáda. Tento návrh sa nakoniec nerealizoval, ale z tejto myšlienky sa nakoniec odvodil i súčasný názov mosta – Kolonádový. Je najdlhším krytým mostom na Slovensku, meria 156 metrov.

Na predmostí sa nachádza svetoznáma socha Barlolámača v nadživotnej veľkosti od umelca Róberta Kühmayera, ktorá je odliata z bronzu a vyrobená bola v roku 1930 v Prahe. Návrh na podobizeň Barlolámača vznikla v roku 1894, kedy vtedajší nájomca kúpeľov Ľudovít Winter požiadal nemeckého umelca Artura Heyera, aby jedinou figúrou zobrazil symbol uzdravenia. Ihneď po predložení návrhu dal tento symbol Winter u obchodnej komory patentovať. I napriek tomu sa veľmi veľa miest z európskych štátov pokúšalo symbol napodobniť, avšak vďaka včasnému patentu bez úspechu.

Na vstupnom priečelí mosta zo strany mesta je názov oslavnej básne Adama Trajana – Saluberrimae Pistinienses Thermae, ktorý v preklade znamená Najuzdravujúcejšie piešťanské kúpele. Na druhej strane mosta je nápis prevzatý z biblie Surge et ambula, čo znamená Vstaň a choď.

KURSALÓN

Rozložitá budova s dvoma átriami a bohatou plastickou výzdobou exteriérov bola slávnostne otvorená v roku 1894. Jej projektantom bol budapeštiansky architekt Ignác Alpár. Budova má štvorcový pôdorys a bola vyprojektovaná na oddych a zábavu pacientov. V interiéri sa nachádzalo viacero jedální, cukráreň, kaviareň, čítareň, herňa, tanečná a hudobná sála, separované salóniky pre hostí a tiež ubytovacie kapacity. Objekt bol prvým veľkým krokom na ceste kúpeľov k ich neskoršej sláve. Dnes je Kursalón sídlom Balneologického múzea, ktorého prvá expozícia bola otvorená už v roku 1928. Okrem múzea je v budove i jedáleň s reštauráciou a spoločenská miestnosť.

KAPLNKA PRI MOSTE

Bola postavená v roku 1897 v neogotickom slohu a slúžila predovšetkým pre potreby kúpeľných hostí. Vystavená bola za čias Ľudovíta Wintera a zasvätená je Božskému srdcu Ježišovmu.

MESTSKÝ PARK S POMNÍKMI BEETHOVENA A A. TRAJANA

Mestský park má rozlohu 25,2 ha. Nachádza sa v ňom pomník Ludwiga van Beethovena. Ten vraj začiatkom 19. storočia navštívil mesto Piešťany. Nepriamym dôkazom jeho pobytu je i list „Nesmrtelnej milej“, ktorý bol umelcom napísaný 6. júna 1801 v piešťanských kúpeľoch. List bol adresovaný Beethovenovej tajnej láske Giuliette Guicciardiovej do Dolnej Krupej. Pomník je dielom autora Ladislava Ľudovíta Polláka. Vytvorený bol v roku 1938 z pieskovca, vysoký je 180 cm a široký 380 cm.

V mestskom parku má svoj pomník i Adam Trajan z Benešova. Český kazateľ, ktorý skôr ako našiel svoj druhý domov v neďalekých Drahovciach, pochodil celé Uhorsko. Mestu Piešťany venoval najkrajšiu oslavnú báseň – *Saluberrimae Pistinienses Thermae*. Autorom sochy je takisto Ladislav Ľudovít Pollák. Socha je pieskovcová, vytvorená v roku 1948 a jej výška je 3,9 metra.

NAPOLEONSKÉ KÚPELE

Ide o balneoterapeutický objekt, ktorý sa nachádza na kúpeľnom ostrove, a ktorý bol podľa dávnych rímskych zvyklostí vybudovaný priamo nad žriedlami. Budova bola vystavaná v rozmedzí rokov 1822-1862 v klasicistickom štýle, ktorý neskôr vyústil do empíru. Ide o komplex najstarších dochovaných kúpeľných budov, ktorých podoba sa počas takmer 200 rokov od postavenia zmenila len minimálne. Budovy boli rekonštruované v rokoch 2000–2001. Urbanistický celok troch klasicistických objektov je situovaný do tvaru písmena U s pôvodnou kolonádou a vysunutým portikom. Objekty navzájom vytvárajú malé námestie so zeleňou a kvetinovou výzdobou. Názov kúpeľov vznikol zrejme z reklamných dôvodov, pretože žiadny významný z Napoleonových vojakov sa podľa doložených prameňov v Piešťanoch neliečil.

THERMIA PALACE A IRMA

Stavba predstavuje jeden z vrcholov secesie na Slovensku. Výstavba komplexu prebiehala v rozmedzí rokov 1910 – 1912 a jej autorstvo sa pripisuje maďarským architektom Hegedüs a Böhm. Hotel je päťpodlažnou budovou so zalomeným pôdorysom. Irma je dvojpodlažná budova postavená v secesnom slohu. Funkčne sú budovy navzájom prepojené, a v ich interiéri je umiestnený bazén. Z architektonického a technického hľadiska bol hotel Thermia a s ním spojené kúpele Irma vo svojej dobe najmodernejším a najluxusnejším zariadením u nás. Dnes sú mimoriadne cennými pamiatkami secesnej architektúry 20. storočia. Interiér budov zaujme unikátnymi farebnými sklenenými vitrážami a kovovými prvkami. Architektonicky je cenená veľká jedáleň zachovaná v pôvodnej podobe. Na stene jedálne sa nachádza obraz českého maliara Alfonza Muchu, ktorý sa nazýva „Buď pozdravený, požehnaný prameň zdravia.“ Autor ho namaľoval z vdáčnosti za uzdravenie svojej dcéry v kúpeľoch. Olejomalba s rozmermi 4 x 1,5m bola však v roku 2000 odcudzená a o 4 roky neskôr ju polícia zadržala na česko-nemeckých hraniciach pri pokuse o prevoz a predaj v zahraničí. Momentálne sa obraz reštauruje.

Ku komplexu patrí i secesná okrasná záhrada, v ktorej sa nachádzajú novoklasicistické sochy bohýň Flóry, Minervy a Cerés a boha Merkúra. Vytvoril ich neznámy autor z pieskovca. Do Piešťan boli prevezené z pálfyovského kaštieľa v Kráľovej pri Senci.

Na východnej fasáde Irma je umiestnená biela mramorová busta cisárovnej Alžbety - Sissi v nadživotnej veľkosti od budapeštianskeho sochára Gy. Jankovicsa.

V priebehu roku 2006 bola budova Thermie Palace a kúpeľného objektu Irma kompletne zrekonštruovaná.

PRO PATRIA

Kúpeľný hotel bol postavený podľa projektu architektov Hegedüsa a Böhma a do prevádzky bol uvedený v roku 1916. Projektovali ho ako novú vojnovú kúpeľnú nemocnicu Červeného kríža, na liečenie ranených vojakov rakúsko – uhorskej armády. V mierových časoch bol objekt plánovaný ako sociálna ustanovizeň na liečbu poistencov. Pôvodne mala budova 500 lôžok, počas prvej svetovej vojny sa jej kapacita zvýšila na 3 000 lôžok. Názov Pro Patria znamená v preklade „Za vlasť“.

Budova má vejárovitý pôdorys, pričom stred tvorí bahnový bazénový kúpeľ priamo nad prameňmi termálnej vody s vodnou plochou 120 m². K vstupnej hale je pričlenený zrkadliskový bazén, naľavo i napravo od nej sa nachádzajú odkladacie sály s odpočívadlami, vaňové kúpele a bahnové zábaly. Na toto kúpeľné centrum nadväzuje sedem ubytovacích pavilónov. Dnes objekt slúži ako kúpeľný hotel.

JAZIERKA

Zaujímavosťou kúpeľného ostrova sú jazierka s termálnou vodou. Každý rok jazierkam kraľuje rastlina Victoria amazónska, spolu s viacerými druhmi bambusov. Endemitom piešťanských vôd je makroskopická riasa chara piešťanská.

GRANDHOTEL ROYAL

(PREDTÝM RÓNAI, DNES SLOVAN)

Budova v Beethovenových sadoch od viedenského architekta A. Oberländera bola postavená v rokoch 1906 až 1907. Štvorpodlažný hotel v secesnom slohu s bohatou výzdobou fasád bol jedným z najväčších a najprepychovejších v Piešťanoch. V roku 1906 budapeštiansky hoteliér a kaviarnik Adolf Rónai odkúpil pozemok i so stavbou vily Yull hneď pri nábreží hotela Váh. Od rôznych súkromníkov a istého berlínskeho bankára získal veľké pôžičky. Vilu Yull dal zbúrať a na jej mieste dal postaviť obrovský 3-poschodový hotel, dovtedy v Piešťanoch nevídaný. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo pred hlavnou kúpeľnou sezónou v roku 1907. Hotel dostal názov po svojom majiteľovi Grand hotel Rónai. Hotel začali navštevovať zahraniční i naši bohatí kúpeľní hostia, ktorých počet po prvý krát v histórii vďaka nemu stúpol cez desať tisíc. Rónai sa ale kvôli veľkým pôžičkám dostal do finančných ťažkostí, a tak hotel i s pohľadávkami od neho odkúpil vtedajší nájomca kúpeľov Winter. Hotel mal kapacitu 160 lôžok, s honosne vybavenými jedálenskými, spoločenskými priestormi a terasami. V bohato zdobenej sále sa usporadúvali medzinárodné konferencie. Vďaka exteriéru s množstvom vežičiek, arkierov, vikierov, balkónov, dekoratívnych zábradlí, a arkád sa objekt zaradil medzi najluxusnejšie a najkrajšie piešťanské stavby. Od roku 1986 je budova uzatvorená a chátra.

KÚPALISKO EVA

Vonkajší i krytý bazén s termálnou vodou je v užívaní od roku 1934. Funkcionalisticky riešený areál v jednoduchej čistej forme patrí k významným pamiatkam hnutia modernej doby. Bol postavený v rokoch 1933 – 1934. Areál pozostáva z 25- metrového krytého bazéna, 50-metrového vonkajšieho bazéna so skokanským mostíkom, termálneho okrúhleho bazéna, spŕch a plôch na slnenie. Eva sa stala príťažlivou atrakciou a podnietila vznik mestského plaveckého klubu. Uskutočňujú sa tu celoštátne i medzinárodné plavecké a vodnopólové preteky a zápasy. V bazéne sa vypracovala i olympijská víťazka v plávaní a piešťanská rodáčka Martina Moravcová.

BALNEAKOMPLEX

V rokoch 1965 – 1981 vyrástol v centrálnej časti Kúpeľného ostrova mimo pramennej zóny komplex kúpeľných budov s kapacitou 1 300 lôžok a 2 200 procedúr, pod názvom Balnea centrum. Centrum poskytuje kompletne ubytovacie, stravovacie, fyzioterapeutické, balneoterapeutické i kultúrne služby. Ako prvý bol postavený objekt Balnea Palace a ako posledné Spoločenské centrum s kongresovou sálou. Všetky objekty sú navzájom prepojené chodbami, čo umožňuje neobmedzenú celoročnú prevádzku. Komplex je príkladom neofunkcionalistickej architektúry.

KÚPEĽNÝ PARK

Rozprestiera sa na ploche 40,2 ha a okrem svojej rozlohy je významný i exotickou flórou. Sprístupnenie kúpeľov širokej verejnosti si v minulosti vyžiadalo odvodnenie a rekultiváciu priestorov v okolí rieky Váh. Tak vznikli nové vegetačné podmienky a parkoví architekti museli siahnuť po novej skladbe drevín a krovín. Udomácnili tu viaceré ázijské a americké dreviny. O tom, že sa im tu darí svedčí i skutočnosť, že jednotlivé stromy sa tu dožívajú i 150 rokov.

WINTEROVA ULICA

Je pešia zóna v centre mesta. Je pamiatkovou oblasťou s množstvom zaujímavých budov prevažne secesného charakteru, ale i modernými novostavbami. Poskytuje možnosť oddychu, nákupov v malých obchodíkoch a posedenia v cukrárňach a kaviarňach. Posledná rekonštrukcia pešej zóny prebiehala v roku 2005.

Najstarším objektom hlavnej pešej zóny je pôvodný Panský hostinec (Kurhotel), dnes prázdna budova kúpeľného riaditeľstva. Prvá zmienka o budove ako panskom hostinci, teda hoteli pre majetnejších ľudí pochádza už z roku 1642. Budova bola niekoľkokrát prestavaná, významnejšie však až po veľkom požiari v roku 1822. Najzávažnejšie úpravy sú od autorskej dvojice Hegedüs a Böhm.

HOTEL JALTA A EDEN

Boli postavené podľa projektu architekta P. Weisza a sú situované vedľa seba v centre mesta blízko Kolonádového mosta. Pochádzajú z rokov 1929 – 1932 a architektonicky sa zaraďujú do obdobia moderny.

VOJENSKÝ KÚPEĽNÝ ÚSTAV

Stavba bola daná do užívania v roku 1863 pod názvom „Militär Badeshaus Kaserne“. Už predtým bola vyhľadávaná príslušníkmi vojska na liečenie vojnových zranení. Z iniciatívy F. E. Scherera sa začala zbierka na výstavbu liečebného ústavu, ktorú finančne podporil i rakúsky arcivojvoda, generálky guvernér Uhorska, poľný maršál Albrecht. V 20. storočí sa uskutočnili viaceré dostavby a prestavby objektu, prebehla jeho modernizácia, zavedený bol prívod elektrickej energie.

DOM UMENIA

Prvá mimobratisklavská účelová stavba divadla po II. svetovej vojne, realizovaná v rokoch 1974 – 1979. Hľadisko veľkej sály pojme 625 divákov a malá sála 80 divákov, na prízemí je výstavná miestnosť a menšie účelové priestory.

PAMÄTNÍK KARLA DOMINA

Nachádza sa na kúpeľnom ostrove. Profesor Karlovej univerzity v Prahe Karel Domin pôsobil v Piešťanoch. Je autorom diela Piešťanská květena (1931), ktoré podrobne popisuje vegetáciu kúpeľného ostrova. Duplikát svojho herbára venoval Balneologickému múzeu. Po profesorovi bola na kúpeľnom ostrove pomenovaná i topoľová alej – „Dominova promenáda“. Práve na jej začiatku je pomník postavený na jeho počesť.

SOCHA MILENCI

Pochádza z prvej výstavy Sochy piešťanských parkov uskutočnenej v roku 1962. Jej autorom je A. Trizuljak. Umiestnená je na trávinatej ploche medzi kúpeľným domom Vila Berlin a Vilou Löger.

Socha Milenci

Barlolámač

Hotel Jalta

Napoleonské kúpele

Fontána Príbeh prameňov

Socha cisárovnej Sissi

RUŽOVÝ MLYN

Priemyselný objekt postavený v rokoch 1916 – 1918 z iniciatívy vtedajšieho nájomcu kúpeľov Ľudovíta Wintera. Na svoju dobu bol vybavený najmodernejšími strojmi a technológiami z Nemecka. Pomenovaný bol podľa Winterovej dcéry Rózy. Avšak namiesto názvu Ruženin mlyn sa u domácich obyvateľov ujalo pomenovanie Ružový mlyn, ktoré sa používa aj v súčasnosti. Mlyn plní svoj účel dodnes.

VODÁRENSKÁ VEŽA

Postavená v roku 1928 zo železobetónu firmou Pittel a Brausewetter. Architektonicky predstavuje stavba funkcionalistický technický štýl.

GOLFOVÉ IHRISKO

Prvé golfové ihrisko na Slovensku bolo zriadené práve v Piešťanoch. Fungovalo od roku 1914 a v súčasnosti je v prevádzke opäť. Golfové ihrisko je situované v severnej časti kúpeľného ostrova, má 9 jamiek, dĺžku 2562 metrov, golfovú akadémiu, cvičné odpalisko, kaviareň a golf shop.

LEIER

Budova pripomínajúca anglický novogotický zámok pochádza z 19. storočia. Pôvodne išlo o klasicistickú vilu Tüköry, ktorá bola prestavaná začiatkom 20. storočia. Za svoju romantickú podobu vďačí architektovi A. Oberländerovi. Názov vily je odvodený od mena bývalého majiteľa, hoteliéra Václava Leiera. V interiéroch hotela pracoval spisovateľ Ladislav Mňačko na svojej knihe o Adolfovi Eichmanovi.

KRAJINSKÝ MOST

Železobetónový most predstavuje jediný možný prechod cez rieku Váh s motorovými vozidlami. Bol postavený v rokoch 1930 – 1931 a v tom období bol mimoriadnym technickým dielom. Jeho autormi sú J. Činčera a J. Grebník. Most pozostáva zo 7 polí. Za vojny bol poškodený a po rekonštrukcii bol doplnený o stavidlo na stabilizáciu hladiny teplého vážskeho ramena a neskôr mu bola pridaná i lávka pre peších. Dnes už má most svoju životnosť niekoľkokrát predĺžovanú, a preto sa uvažuje o výstavbe mosta nového, prípadne o jeho totálnej generálnej oprave.

KOSTOL SV. ŠTEFANA

Prvá zmienka o rímsko–katolíckej farnosti a kostole je z roku 1332. Zo stredovekého gotického komplexu rádrového sídla sa zachoval iba fragment múru, dva svorníky s reliéfnou výzdobou (sú zamurované pri vchode do rímsko-katolíckej fary) a horná časť ostenia z južnej strany severného krídla presbytéria s kráľovským charakterom ústrednej postavy v majestátnej póze so železom v pravej a jablkom v ľavej ruke a dvojicou symbolických figúr držiacich atribúty kráľovskej moci.

Veľká povodeň na Váhu v lete 1813 natoľko poškodila už opustený kláštor i kostol, že sa začali rozpadávať. Zvyšky muriva si rozobrali obyvatelia Piešťan ako stavebný materiál na domy, stodoly a maštale. Súčasná podoba kostola siaha do obdobia okolo roku 1831 a je postavená v klasicistickom štýle. Architekt kostola nie je známy.

SÍŇAVA

Vodná nádrž Sĺňava má rozlohu 500 hektárov, šírku 1,5 km a dĺžku cca 7 km. Jazero je vtesnané do umelých hrádzí. Vzniklo v roku 1959 v súvislosti s výstavbou vodných diel na Váhu, konkrétne ako akumulčná nádrž pre plynulú prevádzku madunickej hydroelektrárne. Popri tejto funkcii sa tu vytvorili aj priaznivé podmienky na rekreáciu, vodné športy a rybolov. Na ľavej strane jazera je vybudované turistické centrum Sĺňava II, s autokempingom, hotelmi a areálom vodnolyžiarskeho vleku. Na pravej strane sa nachádza rekreačná oblasť Sĺňava I. Tu sú situované viaceré hotely, reštaurácie, autokemping a centrum vodných športov – Lodenica. Okolo priehradnej nádrže sa tiahne asfaltová cesta, ktorá je využívaná cyklistami, bežcami a priaznivcami in-line korčuľovania. V letných mesiacoch, keď je otvorená hať pretínajúca vodné dielo, je možné obísť celú priehradnú nádrž, čo predstavuje cca 9 km.

Z hľadiska prírodného je jazero Sĺňava ochranným významným územím. Ide o druhú najnižšie položenú časť vážskej kaskády, situovanú v bývalom zaplavenom území Váhu. Leží na dôležitej migračnej ceste vtáctva tiahnuceho Považím.

Arktické i teplomilné druhy vtákov ju využívajú ako odpočinkovú plochu a potravinovú základňu. Zároveň je tiež hniezdiskom a zimoviskom mnohých chránených a vzácných druhov vtáctva. Hniezdenie bolo vtáctvu umožnené najmä vybudovaním umelého ostrova na ľavej časti, tzv. Vtáčí ostrov a rezervačnej enklávy na pravej strane nádrže, tzv. Výsadby. Okrem vzácných druhov vtáctva našli na Sĺňave svoj domov napríklad korytnačka močiarna, pestroň vlnkovcový a modlivka zelená.

OSTROV LIDO

Náchaza sa v severnej časti mesta. Ide o voľne zatrávnenu plochu s divoko rastúcimi stromami. Ostrov je obmývaný kanálom Váhu na strane jednej a riekou Váh na strane druhej. V zadnej časti ostrova nazývanom Bodona sa nachádza jazdecký areál so stajňami koní. Ostrov je s mestom prepojený dvoma mostami, Železným, na ktorom je možný prejazd i autom a „Húpacím“ určeným len pre peších a cyklistov. Areál je obľúbeným relaxačným a výletným miestom domácich obyvateľov.

„Húpací“ most na fotografii je už dnes nahradený novým závesným železo betónovým mostom.

ČERVENÁ VEŽA

Svah nazývaný i Rádiový vršok sa nachádza juhovýchodne od mesta Piešťany a patrí do katastra obce Banka. Kopec je podľa ľudovej tradície vyhasnutou sopkou, s nadmorskou výškou 210 m n. m. V roku 1929 dal vtedajší nájomca kúpeľov Ľudovít Winter vybudovať na vrchole Rádiového vršku reštauračné a hotelové zariadenie Červená veža, podľa projektu Gejzu Gerendaya. Zariadenie bolo desaťročia typickou dominantou mesta a obľúbeným výletným miestom. Objekt bol asanovaný a jeho nová budova dnes chátra. Z kopca je krásny výhľad na kúpeľný ostrov a časť mesta Piešťany. Nachádza sa tu niekoľko hotelov a reštaurácií.

Foto: archív Balneologického múzea

MORAVANY NAD VÁHOM

Obec vzdialená 5 km od Piešťan je známa ako nálezisko sošky Moravianskej venuše. Táto predstavuje 7 cm sošku ženy vyrezanú z mamutoviny, bez hlavy a chodidiel, ktorá je najstarším výtvarným prejavom na Slovensku.

V obci sa nachádza i renesančný kaštieľ s parkom. História kaštieľa siaha až do stredoveku. Pôvodne mal jednu vežu a štyri nárožné arkiere, z ktorých jeden bol zborený Rákoczyho vojskami na začiatku 18. storočia. V tomto storočí sa uskutočnili aj viaceré prestavby barokového charakteru. Dnešný vzhľad objektu je výsledkom prestavby z roku 1881, kedy kaštieľ patrilo rodu Zedtwitzovcov. Vtedy boli jednotlivé budovy poprepájané. Koncom 19. storočia bolo k budove pristavané ďalšie poschodie. Posledné úpravy pochádzajú zo 60. rokov 20. storočia.

Dnes kaštieľ predstavujú navzájom poprepájané budovy vytvárajúce uzatvorené nádvorie. Pre budovu je charakteristické jej ukončenie atikou s benátskymi oblúčikmi.

Objekt je tvorený vežou s hranolovým a kruhovým arkierom a zaujímavo pôsobí pristavaná kaplnka. Kaplnku dali postaviť členovia rodiny Csáky – Zichi, o čom svedčia donedávna zachované erby na renesančnom oltári. V interiéroch sa zachovali renesančné štukové klenby s geometrickými a rastlinnými obrazcami.

Súčasťou areálu je anglický park s dielami sochárov z celého sveta, ktorí tu tvorili v rámci medzinárodných maliarskych sympózií.

V roku 2017 kaštieľ prešiel do súkromných rúk. Bolo to už po niekoľký krát, potom ako kaštieľ vlastnili viacerí majitelia. O kaštieľ ale nejavili záujem, chvíľu tu bola reštaurácia, hotel a vinotéka, nasledujúce roky objekt chátral. Súčasní majitelia majú záujem budovu zrenovovať a poskytnúť ju ako priestor na umelecké výstavy a zázemie umelcov, ktorí tu mali do deväťdesiatych rokov svoj tvorivý domov.

STRIEBORNICA

Vodná nádrž sa nachádza východne nad obcou Moravany nad Váhom. Vybudovaná bola na potoku Striebornica v roku 1962, ktorý ústí do rekreačnej oblasti Výtoky v Považskom Inovci. Jej rozloha je 59 604 m², s najväčšou hĺbkou 4,5 metra. Brehy nádrže sú vykladané betónovými kockami. V biotope Striebornice žijú viaceré druhy rastlín a živočíchov. Zo živočíchov sú to predovšetkým bezstavovce, hmyz, ryby, obojživelníky (skokan, ropucha) a niektoré typy plazov (užovka, jašterica).

Záver

Milí čitatelia, ďakujem Vám za prečítanie môjho ebooku. Verím, že Vám táto kniha priniesla zopár nových informácií o Piešťanoch, a že Vám pomôže pri návšteve nášho mesta, alebo Vás na výlet k nám priláka. Verte, že v Piešťanoch a okolí je toho veľa zaujímavého a osobná návšteva je vždy najhodnotnejšia.

Na nasledujúcich štyroch stranách Vám ponúkam odkazy na zaujímavé inštitúcie v meste. Piešťanské informačné centrum, kde Vám poradia vo všetkom, čo budete v Piešťanoch a o Piešťanoch potrebovať. Hotel Pavla, kde je bývanie naozaj luxusné. A dve múzeá, Balneologické, ktoré je jediné svojho druhu na Slovensku a skvelé múzeum v Parku Miniatúr v Podolí, kde nájdete makety a modely hradov a panstiev Matúšovho kráľovstva.

Ďalšie inšpirácie na výlety a poznávanie po celom svete nájdete na mojej stránke

<http://www.cestujsrddcom.sk>

The logo for Petra Adamcová, featuring the name 'Petra' in a stylized, red, cursive font.

Piešťanské informačné centrum

Poskytuje informácie na tému:

- **ubytovanie**
- **stravovanie**
- **trávenie voľného času**
- **tipy na výlety v meste i okolí**
- **podujatia v meste**
- **autobusové a vlakové spoje**
- **telefónne čísla**
- **iné informácie podľa požiadaviek**

Piešťanské informačné centrum, Pribinova 2, Piešťany, tel.: +421/33/771 96 21 - 23

<http://www.pic-piestany.sk>

HOTEL PAVLA

Útulný 4 - hviezdičkový hotel uprostred mesta, vzdialený len pár krokov od Kúpeľného ostrova i centra mesta. Ubytovanie ponúka v štýlových dvojlôžkových izbách či luxusných apartmánach. Súčasťou hotela je reštaurácia s kapacitou 50 miest s excelentnou kuchyňou. V prípade pekného počasia je k dispozícii posedenie na terase s výhľadom na Kolonádový most a Kúpeľný ostrov.

Balneologické múzeum Imricha Wintera

Hlavné sídlo múzea situované v mestskom parku v budove Kúpeľnej dvorany ponúka návštevníkom prehliadku expozícií histórie Piešťan – mesta i kúpeľov, archeológie a etnografie regiónu, numizmatiky, prírodných vied i expozície o minerálnych vodách. Súčasťou múzea je aj expozícia generála M. R. Štefánika. Najobľúbenejšou a veľmi atraktívnou súčasťou expozície je pôvodný roľnícky domček s pitvorom, kuchyňou a zariadenou obývacou izbou.

Ďalšie zaujímavé expozície múzea môžete navštíviť vo Vile Dr. Lisku - (Štefánikova ulica 1) – Dejiny kúpeľov a kúpeľníctva na Slovensku, Sakrálne umenie a tiež zaujímavé krátkodobé výstavy. Na nábreží Váhu je Pamätná izba Ivana Krasku, sprístupnená priamo v piešťanskom byte básnika.

Balneologické múzeum Imricha Wintera, Beethovenova 5, Piešťany, tel.: +421/33/772 28 75

<http://www.balneomuzeum.sk>

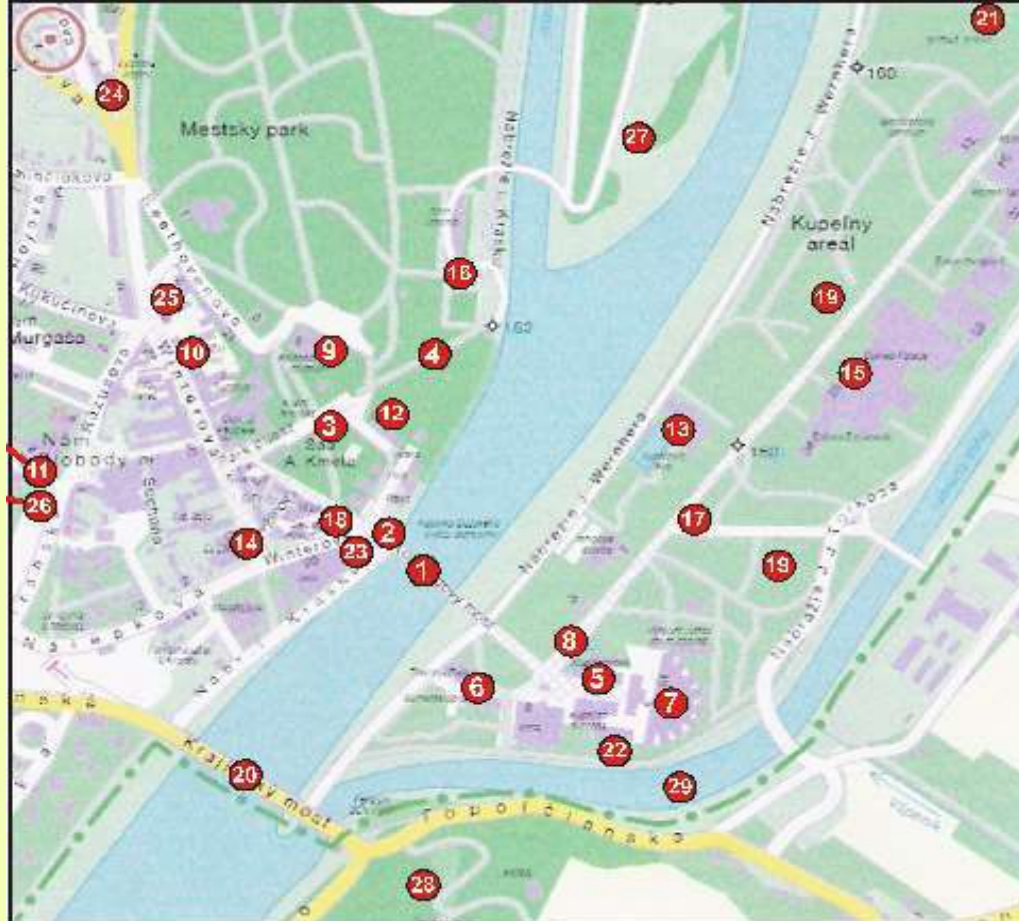
PARK MINIATÚR PODOLIE

<https://www.facebook.com/Park.miniatur.Podolie/>

Park miniatúr v obci Podolie je unikátny produkt cestovného ruchu na Slovensku. Na hektárovom pozemku v centre obce Podolie, na pol ceste medzi Piešťanmi a Novým Mestom nad Váhom, sa nachádza viac ako 80 modelov hradov a zámkov, vzácnych kostolíkov, chát a rozhľadní, rodných domov významných slovenských osobností. Okrem prehliadky celej expozície sa veľa zaujímavých informácií dozviete aj pri čítaní legiend a povestí o hradoch, na panelovej výstave venovanej Alžbete Bátoriovej, jej manželovi a panstvu, zakúpiť si môžete zaujímavé suveníry v našej predajni, súčasťou areálu je aj kútik pre deti, šachové ihrisko a ponuka občerstvenia. Medzi našimi modelmi nájdete monumentálny Bratislavský hrad, tajomný Čachtický hrad, malebný Beckov, Tematín, či Šomošku, obnovenú Krásnu Hôrku, rozsiahly Holíčsky zámok, ako aj Draculov hrad Poenarii, či chalúpku rozprávkového Deduška Večerníčka. Park je otvorený denne okrem pondelka, od apríla do konca októbra, od utorka do nedele od 9.00 do 17.00h, v letných mesiacoch júl – august od utorka do nedele od 9.00 do 19.00 h.

**Park miniatúr, Podolie 864, 916 22 (vedľa areálu ZŠsMŠ v Podolí), tel. 032/7437505, office@parkminiatur.sk
<http://www.parkminiatur.sk/> <http://www.instagram.com/parkminiatur>**

MESTO

1 - Kolonádový most	16 - Dom umenia
2 - Kaplnka pri moste	17 - pamätník Karla Domina
3 - mestský park (pomník A. Trajana)	18 - Milenci
4 - mestský park (pomník L. v. Beethovenova)	19 - kúpeľný park
5 - Napoleonské kúpele	20 - Krajinský most
6 - Thermia Palace a Irma	21 - golfové ihrisko
7 - Pro Patria	22 - Vodárenská veža
8 - jazierka	23 - Vila Löger
9 - Kursalón	24 - kostol sv. Štefana
10 - Zelený strom	25 - Leier
11 - Vojenský kúpeľný ústav	26 - Ružový mlyn
12 - Grandhotel Royal	27 - ostrov Lido
13 - kúpalisko Eva	28 - Červená veža
14 - Jalta a Eden	29 - mŕtve rameno
15 - Balnea komplex	